

ЗАКОН
О ЗАШТИТИ ПРАВА И СЛОБОДА НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА
(*''Сл.лист СРЈ'', бр. 11/2002, ''Сл.лист СЦГ'', бр.1/2003- Уставна повеља и ''Сл. гласник РС'', бр. 72/2009-др.закон, 97/2013-одлука УС и 47/2018*)

Део први
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1

Овим законом уређује се начин остваривања индивидуалних и колективних права која су Уставом Републике Србије и потврђеним међународним уговорима зајемчена припадницима националних мањина.

Овим законом се уређује и заштита националних мањина од сваког облика дискриминације у остваривању индивидуалних права и слобода и обезбеђује остваривање колективних права националних мањина на самоуправу у култури, образовању, обавештавању и службеној употреби језика и писма.

Права националних мањина остварују се и у складу са законом којим се уређује положај националних савета националних мањина, као и на основу других посебних закона којима се уређују поједине области друштвеног живота које су од значаја за националне мањине.

Покрајинским прописима могу се установити додатна права припадника националних мањина, у складу са Уставом, а на основу закона.

Одређење националне мањине

Члан 2

Национална мањина у смислу овог закона је свака група држављана Републике Србије која је по бројности довољно репрезентативна, иако представља мањину на територији Републике Србије, припада некој од група становништва које су у дуготрајној и чврстој вези са територијом Републике Србије и поседује обележја као што су језик, култура, национална или етничка припадност, порекло или вероисповест, по којима се разликује од већине становништва, и чији се припадници одликују бригом да заједно одржавају свој заједнички идентитет, укључујући културу, традицију, језик или религију.

Националним мањинама у смислу овог закона сматраће се све групе држављана који се називају или одређују као народи, националне и етничке заједнице, националне и етничке групе, националности и народности, а испуњавају услове из става 1. овог члана.

Део други ОСНОВНА НАЧЕЛА

Забрана дискриминације

Члан 3

Забрањује се сваки облик дискриминације, на националној, етничкој, расној, језичкој, верској и свакој другој основи, према националним мањинама и лицима која припадају националним мањинама.

Органи републике, аутономне покрајине, јединице локалне самоуправе не могу да доносе правне акте, нити да предузимају мере које су супротне ставу 1. овог члана.

Мере за обезбеђење равноправности

Члан 4

Органи власти у Републици Србији у складу са Уставом и законом доносе прописе, појединачне правне акте и предузимају мере у циљу обезбеђења пуне и ефективне равноправности између припадника националних мањина и грађана који припадају већини.

Органи власти ће доносити правне акте и предузети мере из става 1. овог члана у циљу поправљања положаја лица која припадају ромској националној мањини.

Неће се сматрати дискриминацијом мере за унапређење пуне и ефективне равноправности у запошљавању, односно погодности у случају престанка радног односа у јавном сектору на свим нивоима територијалне организације, које су прописане одредбама посебних закона којима се уређује радно-правни статус запослених у јавном сектору, ако такве мере важе до постизања одговарајуће заступљености припадника националних мањина која је утврђена тим законима.

Република Србија обезбеђује услове за ефикасно учешће припадника националних мањина у политичком животу, заступљеност представника националних мањина у Народној скупштини и сразмерну заступљеност националних мањина у скупштинама аутономних покрајина и јединицама локалне самоуправе, у складу са законом.

Република Србија предузима одговарајуће мере ради унапређења економског положаја неразвијених подручја на којима традиционално живе припадници националних мањина.

Слобода изражавања националне припадности

Члан 5

У складу са Уставом Републике Србије зајемченом слободом изражавања националне припадности, нико не сме претрпети штету због изражавања своје националне припадности или због уздржавања од таквог чињења.

Забрањена је свака регистрација припадника националних мањина која их противно њиховој вољи обавезује да се изјасне о својој националној припадности.

Право је припадника националних мањина да се подаци о њиховој националној припадности уписују у службене евиденције и збирке података о личности, у складу са посебним законом.

Податак о националној припадности може се користити само у сврху за коју је прикупљен и на начин предвиђен законом који уређује заштиту података о личности.

Забрањена је свака радња и мера насилне асимилације припадника националних мањина.

Право сарадње са сународницима у земљи и у иностранству

Члан 6

Припадници националних мањина имају право да слободно заснивају и одржавају мирољубиве односе унутар Републике Србије и ван њених граница с лицима која законито бораве у другим државама, посебно са онима са којима имају заједнички етнички, културни, језички и верски идентитет или заједничко културно наслеђе.

У циљу остваривања права из става 1. овог члана могу се прописати посебне олакшице.

Обавеза поштовања уставног поретка, начела међународног права и јавног морала

Члан 7

Забрањена је злоупотреба права која су предвиђена овим законом која је усмерена на насилно рушење уставног поретка, нарушавање територијалне целокупности Републике Србије, кршење Уставом зајамчених људских и мањинских права и слобода и изазивање и подстицање расне, националне и верске мржње и нетрпељивости.

Права која су предвиђена овим законом не смеју се користити ради испуњења циљева који су супротни начелима међународног права или су уперени против јавне безбедности, морала или здравља људи.

Остваривање права која су уређена овим законом не може утицати на дужности и одговорности које проистичу из држављанства.

Заштита стечених права

Члан 8

Овим законом се не смањује достигнути ниво мањинских права зајемчених Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима.

Део трећи

ПРАВА НА ОЧУВАЊЕ ПОСЕБНОСТИ

Избор и употреба личног имена

Члан 9

Припадници националних мањина имају право на слободан избор и коришћење личног имена и имена своје деце, као и на уписивање ових личних имена у све јавне исправе, службене евиденције и збирке података о личности према језику и правопису припадника националне мањине.

Право из става 1. овог члана не искључује паралелан упис имена и по српском правопису и писму.

Право на употребу матерњег језика

Члан 10

Припадници националних мањина могу слободно употребљавати свој језик и писмо, приватно и јавно.

Службена употреба језика и писма

Члан 11

На територији јединице локалне самоуправе где традиционално живе припадници националних мањина, њихов језик и писмо може бити у равноправној службеној употреби.

Јединица локалне самоуправе ће обавезно својим статутом увести у равноправну службену употребу језик и писмо националне мањине уколико проценат припадника те националне мањине у укупном броју становника на њеној територији достиже 15% према резултатима последњег пописа становништва. Јединица локалне самоуправе уводи језик и писмо националне мањине у службену употребу најкасније у року од 90 дана од утврђивања испуњености законом прописаних услова.

У јединици локалне самоуправе где је у тренутку доношења овог закона језик националне мањине у службеној употреби, исти ће остати у службеној употреби.

Службена употреба језика националних мањина из става 1. овог члана подразумева нарочито: коришћење језика националних мањина у управном и судском поступку и вођење управног поступка и судског поступка на језику националне мањине, употребу језика националне мањине у комуникацији органа са јавним овлашћењима са грађанима; издавање јавних исправа и вођење службених евиденција и збирки података о личности и података на језицима националних мањина и прихватање тих исправа на тим језицима као пуноважних, употреба језика на гласачким листићима и бирачком материјалу, употреба језика у раду представничких тела.

На територијама из става 2. овог члана, имена органа који врше јавна овлашћења, називи јединица локалне самоуправе, насељених места, тргова и улица и други топоними исписују се и на језику дотичне националне мањине, према њеној традицији и правопису.

У насељеним местима у јединицама локалне самоуправе, чија је територија одређена у складу са законом којим се уређује територијална организација Републике Србије, у којима проценат припадника одређене националне мањине у укупном броју становника на територији насељеног места достиже 15% према резултатима последњег пописа становништва имена органа који врше јавна овлашћења, називи јединица локалне самоуправе, насељених места, тргова и улица и други топоними исписују се и на језику дотичне националне мањине, према њеној традицији и правопису, и у случају да језик те националне мањине није у службеној употреби на територији јединице локалне самоуправе у складу са ставом 2. овог члана.

Скупштина јединице локалне самоуправе утврдиће статутом насељена места из става б. овог члана имајући у виду традиционалну насељеност припадника националне мањине и претходно прибављено мишљење националног савета.

Припадници националних мањина чији број у укупном становништву Републике Србије достиже најмање 2% према последњем попису становништва, могу се обратити републичким органима на свом језику и имају право да добију одговор на том језику.

Припадници националних мањина чији број у укупном становништву Републике Србије не достиже 2% према последњем попису становништва могу се обратити републичким органима на свом језику и имају право да добију одговор на том језику преко јединице локалне самоуправе у којој је језик те националне мањине у службеној употреби, при чему јединица локалне самоуправе обезбеђује превођење и сноси трошкове превођења дописа упућеног републичком органу и одговора тог органа.

Народни посланик припадник националне мањине има право да на седници Народне скупштине говори и да писане документе у раду Народне скупштине, предвиђене Пословником, подноси на свом језику.

Када се народни посланик у раду Народне скупштине служи својим језиком у смислу става 10. овог члана, стално или у одређеном случају, генерални секретар Народне скупштине је дужан да обезбеди истовремено превођење његовог усменог излагања или документа који је поднео, на српски језик.

Објављивање закона на језицима националних мањина

Члан 11а

Министарство надлежно за остваривање права националних мањина (у даљем тексту: Министарство), обезбеђује превођење и објављује збирке пречишћених текстова најзначајнијих закона Републике Србије чији се предмет уређивања у целини или највећим делом односи на остваривање права националних мањина.

Министарство је у обавези да законе из става 1. овог члана учини доступним и у електронском облику, на својој интернет страници и на порталу е-Управе, као и да споразумно одређени број збирки пречишћених текстова закона из става 1. овог члана достави националним саветима националних мањина.

О објављивању закона из става 1. овог члана Министарство периодично и по потреби извештава Савет за националне мањине.

Изузетно од става 1. овог члана, национални савет националне мањине може ресорном министарству поднети предлог, уз образложење да је то од посебног значаја за остваривање права и слобода националне мањине, да ресорно министарство обезбеди превођење и објављивање збирке пречишћених текстова одређених закона из свог законског делокруга који садрже одредбе које се односе на остваривање права и слобода националних мањина, односно уређују друштвене односе који су од посебног значаја за националне мањине.

У случају да ресорно министарство прихвати предлог националног савета националне мањине, министарство је у том случају у обавези да законе из става 4. овог члана учини доступним и у електронском облику, на својој интернет страници и на порталу е-Управе, као и да споразумно одређени број збирки пречишћених текстова закона из става 4. овог члана достави националном савету националне мањине.

Приликом одлучивања о предлогу из става 4. овог члана посебно се води рачуна о расположивости планираних буџетских средстава, као и о томе да ли се у периоду од наредних годину дана након подношења предлога националног савета националне мањине

планирају измене и допуне или доношење новог закона уместо закона чије се превођење односно објављивање предлаже.

Ресорно министарство о поступању из ставова од 4. до 6. овог члана извештава Савет за националне мањине.

Члан 11б

Прописи аутономне покрајине објављују се на језицима националних мањина у складу са статутом и општим актима аутономне покрајине.

Прописи јединица локалне самоуправе објављују се на језицима националних мањина, у складу са статутом и општим актима јединица локалне самоуправе, у складу са законом.

Право на неговање културе и традиције

Члан 12

Изражавање, чување, неговање, развијање, преношење и јавно испољавање националне и етничке, културне, верске и језичке посебности као дела традиције грађана, националних мањина и њихових припадника је њихово неotuђиво индивидуално и колективно право.

У циљу очувања и развоја националне и етничке посебности, припадници националних мањина имају право да оснивају посебне културне, уметничке и научне установе, друштва и удружења у свим областима културног и уметничког живота.

Установе, друштва и удружења из става 2. овог члана самостални су у раду. Република, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе могу учествовати у финансирању друштава и удружења националних мањина.

За подстицање и подршку установа, друштава и удружења из става 3. овог члана могу се оснивати посебне фондације.

Музеји, архиви и заводи за заштиту споменика културе чији је оснивач Република, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе обезбедиће представљање и заштиту културног и историјског наслеђа од посебног значаја за националне мањине на територији за коју су надлежни. У одлучивању о начину представљања културног и историјског наслеђа за које је у складу са одредбама посебног закона утврђено да је од посебног значаја за националне мањине учествују и представници њихових националних савета.

Установе културе чији је оснивач јединица локалне самоуправе која се у смислу закона којим се уређује локална самоуправа сматра национално мешовитом јединицом локалне самоуправе, својим програмима рада обезбедиће садржаје, мере, активности или манифестације којима се чува и промовише културни идентитет и традиција националних мањина традиционално настањених на њеној територији.

Школовање на матерњем језику

Члан 13

Припадници националних мањина имају право на васпитање и образовање на свом језику, односно говору у установама предшколског, основног и средњег васпитања и образовања.

За остваривање права из става 1. овог члана може се прописати одређени минималан број ученика, с тим да тај број може да буде мањи од минималног броја ученика који је законом прописан за обезбеђење одговарајућих облика наставе и образовања.

Образовање на језику националне мањине не искључује обавезно учење српског језика.

Програм наставе за потребе образовања из става 1. овог члана, у делу који се односи на национални садржај, у значајној мери ће садржати теме које се односе на историју, уметност и културу националне мањине.

Национални савети националних мањина учествују у изради наставних програма за предмете који изражавају посебност националних мањина на језику, односно говору националних мањина, двојезичне наставе и учења језика националних мањина са елементима националне културе, у складу са прописима којима је уређено доношење наставних програма за националне мањине.

У циљу међусобне толеранције националних мањина и већинског становништва и обезбеђивања интеркултуралности, реализују се програми наставних и ваннаставних активности у основном и средњем образовању и васпитању о историји, култури и положају националних мањина у Републици Србији.

Члан 14

За потребе образовања на језику националних мањина из члана 13. став 1. у оквиру високог образовања подржаће се развијање студијских програма за васпитаче и наставнике на језицима националних мањина, у складу са законом који уређује високо образовање.

Високошколска установа може организовати лекторат на језицима националних мањина где студенти припадници националних мањина могу да савладају стручне термине и на језику националне мањине.

Република, покрајина и јединица локалне самоуправе могу да помажу стручно оспособљавање наставника за потребе образовања из става 1. овог члана.

Република поспешује међународну сарадњу са циљем да се припадницима националних мањина омогући да студирају у иностранству на матерњем језику и да се тако стечене дипломе признају у складу са законом.

Члан 15

Припадници националних мањина имају право да оснују и одржавају приватне образовне установе, школе, или универзитет, где ће се образовање организовати на језицима националних мањина или двојезично, у складу са законом.

У финансирању установа из става 1. овог члана, као и у обезбеђивању средстава за виши квалитет образовања и васпитања на језицима националних мањина у установама чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе могу да учествују домаће и стране организације, фондације и приватна лица, у складу са законом.

У случају финансијске и друге донације из претходног става, држава ће обезбедити одређене олакшице или ослобађање од дажбина.

Употреба националних симбола

Члан 16

Припадници националних мањина имају право избора и употребе националних симбола и знамења.

Национални симбол и знамење не могу бити идентични са симболом и знамењем друге државе.

Националне симболе, знамења и празнике националних мањина предлажу национални савети. Симболе, знамење и празнике националних мањина потврђује Савет за националне мањине.

Симболи и знамења националних мањина се након објављивања одлуке Савета за националне мањине о њиховом потврђивању службено истичу током државних празника Републике Србије и потврђених празника националне мањине на зградама и у просторијама локалних органа и организација са јавним овлашћењима на подручјима на којима је језик националне мањине у службеној употреби односно на начин утврђен одлуком о потврђивању симбола.

Уз знамења и симболе националне мањине, приликом обележавања државног празника Републике Србије, обавезно се истичу Државна застава Републике Србије и Мали грб Републике Србије, на начин установљен законом којим се уређује изглед и употреба државних симбола Републике Србије.

Уз знамења и симболе националне мањине, приликом обележавања потврђеног празника националне мањине, обавезно се истичу Народна застава Републике Србије и Мали грб Републике Србије, на начин установљен законом којим се уређује изглед и употреба државних симбола Републике Србије.

На улазу у службене просторије националног савета могу се, на пригодан начин, током читаве године, истичати симболи националне мањине уз истицање државних симбола Републике Србије.

Јавно обавештавање на језицима националних мањина

Члан 17**

Припадници националних мањина имају право на потпуно и непристрасно обавештење на свом језику, укључујући право на изражавање, примање, слање и размену информација и идеја путем штампе и других средстава јавног обавештавања.

Држава ће у програмима радија и телевизије јавног сервиса обезбедити информативне, културне и образовне садржаје на језику националне мањине.

Припадници националних мањина имају право да оснивају и одржавају медије на свом језику.

Део четврти

ДЕЛОТВОРНО УЧЕШЋЕ У ОДЛУЧИВАЊУ О ПИТАЊИМА ПОСЕБНОСТИ, У ВЛАСТИ И У УПРАВИ

Савет за националне мањине

Члан 18

У циљу очувања, унапређења и заштите националних, етничких, верских, језичких и културних посебности припадника националних мањина и у циљу остваривања њихових

права, Влада образује Савет за националне мањине (у даљем тексту: Савет), као стално радно тело Владе.

Задаци Савета су да: прати и разматра стање остваривања права националних мањина и стање међунационалних односа у Републици Србији; предлаже мере за унапређење пуне и делотворне равноправности припадника националних мањина; прати остваривање сарадње националних мањина са државним органима, као и са органима аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе; разматра услове за рад националних савета националних мањина и предлаже мере у тој области; прати остваривање међународних обавеза Републике Србије у области остваривања права припадника националних мањина; разматра међународне споразуме који се односе на положај националних мањина и заштиту њихових права у поступку њиховог закључивања; разматра нацрте закона и других прописа од значаја за остваривање права националних мањина и о томе даје мишљење Влади и потврђује симболе, знамења и празнике националних мањина, на предлог националних савета националних мањина.

Чланови Савета су руководиоци органа државне управе и служби Владе у чији делокруг спадају питања од значаја за положај националних мањина, као и председници националних савета националних мањина.

Влада својим решењем именује чланове Савета и одређује орган државне управе, односно службу Владе задужену да пружа стручну и административно-техничку подршку раду Савета.

Национални савети националних мањина

Члан 19

Ради остваривања Уставом зајамченог права на самоуправу у култури, образовању, обавештавању и службеној употреби језика и писма, припадници националних мањина могу изабрати националне савете.

Национални савет представља националну мањину у култури, образовању, обавештавању и службеној употреби језика и писма, учествује у процесу одлучивања или одлучује о појединим питањима из ових области и оснива установе из ових области.

Национални савет је правно лице.

Национални савети се формирају на принципима добровољности, изборности, пропорционалности и демократичности.

Овлашћења, поступак избора, финансирање и друга питања од значаја за рад националних савета уређују се посебним законом.

Буџетски фонд за националне мањине

Члан 20

Финансирање програма и пројеката у области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писма националних мањина средствима из Буџетског фонда за националне мањине уређује се посебним законом.

Члан 21

(Брисано)

Део пети
ЗАШТИТА ПРАВА И СЛОБОДА МАЊИНА

Забрана нарушавања права мањина

Члан 22

Забрањују се мере које мењају однос становништва у областима насељеним националним мањинама и које отежавају уживање и остваривање права припадника националних мањина.

Део шести
КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22а

Новчаном казном од 50.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу, односно организацији која врши јавна овлашћења ако назив органа односно организације испише супротно одредбама члана 11. ст. 5. и 6. овог закона.

Новчаном казном од 200.000 до 1.500.000 динара казниће се за привредни преступ организација овлашћена за постављање саобраћајних знакова и назива места која поступи супротно члану 11. ст. 5. и 6. овог закона.

За привредни преступ из става 2. овог члана казниће се и одговорно лице у организацији из става 2. овог члана новчаном казном од 50.000 до 100.000 динара.

Члан 22б

Новчаном казном од 500.000 до 2.000.000 динара казниће се правно лице које:

- 1) као симбол и знамење националне мањине, службено, односно јавно представља, истиче или користи симболе и знамења друге државе;
- 2) за празник националне мањине службено, односно јавно користи назив празника који није потврђен од стране Савета за националне мањине и објављен у "Службеном гласнику Републике Србије".

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара.

Члан 22в

Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице у органу јединице локалне самоуправе, организацији која врши јавна овлашћења чији је оснивач јединица локалне самоуправе, односно правном лицу ако:

- 1) су симболи и знамења националне мањине истакнути противно одредбама члану 16. став 4. овог закона;
- 2) уз знамења и симболе националне мањине при службеној употреби из члана 16. став 4. овог закона нису истакнута и знамења и симболи Републике Србије, у складу са чланом 16. ст. 5. и 6. овог закона.

Члан 23

(Брисано)

Део седми
ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 24*

(Престао да важи)

Члан 25

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу СРЈ".

*Самостални чланови Закона о изменама и допунама
Закона о заштити права и слобода националних мањина
("Сл. гласник РС", бр. 47/2018)*

Члан 23

Имена органа који врше јавна овлашћења, називи јединица локалне самоуправе, насељених места, тргова и улица и други топоними исписаће се у складу са чланом 10. овог закона најкасније до 1. јануара 2019. године.

Члан 24

Скупштина јединице локалне самоуправе утврдиће насељена места из члана 10. овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 25

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".